

Oponentský posudok na vybrané publikované práce vo vymenúvacom konaní

Doc. PaedDr. Milady Krejčí, PhD.

v študijnom odbore 8.1.4 športová humanistika

V úvode svojho posudku chcem vyjadriť potešenie, že ma dekan Fakulty humanitných vied (dnes Filozofickej fakulty) UMB v Banskej Bystrici poveril pozíciou oponenta vybraných publikovaných prác Doc. PaedDr. Milady Krejčí, CSc. v jej vymenúvacom konaní za profesorku. Prácu a poslanie p. docentky si veľmi vážim. Špecifikum tohto poverenia oponentom však spočíva v tom, že vybrané vedecké publikácie už boli oponované alebo recenzované významnými odborníkmi v príslušnej oblasti vedeckého výskumu.

Posudzované publikácie - monografie:

1. Krejčí, M. 1998. **Uplatnění jógy v resocializačním procesu dětí a mládeže.** České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1998, 205 s. ISBN 80-7040-311-X. Recenzenti: prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc., doc. PhDr. Petr Jansa, CSc., prof. PhDr. Hana Válková, CSc.
2. Krejčí, M. (ed.). 2008. **Factors of Self-control and Self-esteem in Overweighth Reduction.** (Faktory sebekontroly a sebeúcty v redukcii nadváhy). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008, 144 s./z toho 61 strán od editorky. ISBN 978-80-7394-051-5. Recenzenti: MUDr. Martin Repko, PhD., prof. Kailash Tuli, PhD.
3. Krejčí, M. 2011. **Výchova ke zdraví. Strategie výuky duševní hygieny ve škole.** České Budějovice, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7394-262-5. Recenzenti: prof. PaedDr. Pavol Bartík, PhD., MUDr. Milada Bäumeltoová, doc. PhDr. Jana Miňhová, CSc.
4. Siebert, Norbert/ Krejci, Milada, unter Mitarbeit von Doris Cihlars und Radim Kokeš. 2012. **PACZion – Binationale Dokumentation der Projektergebnisse zum Nachweis der Effizienz einer systematischen Gesundheitsförderung im Lehrberuf.** Abschlussbericht. (Mezinárodní dokumentace výsledků projektu PACZion prokazující zdravotní benefity intervenčního ozdravného programu pro pedagogické profese. Závěrečná zpráva). Passau: Univerzität Passau, 2012, 139 s./ Krejčí, M. - 27 s. ISBN 978-3-9811464-5-5.

Posudzované publikácie - články:

1. Tetsuo Harada, Ryo Kobayashi, Kai Wada, Risa Nishihara, Aska Kondo, Osami Akimitsu, Teruki Noji, Nozomi Taniwaki, Miyo Nakade, *Milada Krejci*, and Hitomi Takeuchi. 2011. **Effect of Birth Season on Circadian Typology Appearing in Japanese Young Children Aged 2 to 12 Years Disappears in Older Students Aged 18 to 25 Years.** In *Chronobiology International*, 28(7): 638-642, (2011). ISSN 0742-0528 print/1525-6073 on line.
2. Tetsuo Harada, Kai Wada, Osami Akimitsu, *Milada Krejci*, Teruki Noji, Miyo Nakade & Hitomi Takeuchi. 2013. **Epidemiological Evaluation of Intervention Program Promote Mental and Sleep Health of Sports Athletes.** (Epidemiologické vyhodnotenie intervenčného programu podpory duševného zdravia a spánku športovcov. In *International Journal of Psychological Studies*; pages 155-168. Vol. 5, No 3; 2013. ISSN 1918-7211. E-ISSN 1918-722X.

Názory oponenta na vybrané publikované práce

Výchova ke zdraví. Strategie výuky duševní hygieny ve škole. Monografická práca ide na problém z „gruntu“: v jej centre sú osobnosť, kto je to človek¹, mentálna hygiena so zreteľom na kvalitu života a „zdravú dĺžku života“, lebo neoplatí sa žiť dlho v chorobe a v duševnej prázdnote. Zdravie interpretuje autorka doc. Krejčí holisticky, avšak istú *zvedavosť vyvoláva pojem „spirituální zdraví“*, ktorý nachádzame v obrázku 1 (21) a ktorý sa ďalej v práci rozpracováva zrejme pod hlavičkou „duševní, duchovní a mravní zdraví“.² Chceme upozorniť, ale iba v kontextových súvislostiach, že na problém spirituality a lidských aktivít brilantne reaguje monografie „Spiritualita pohybových aktivít“ (Emanuel Hurych a kol., Brno: FSpS MU, 2013). V monografii, a celkovo vo vedeckom uvažovaní docentky Krejčí, často rezonuje v rôznych podobách sociálny aspekt zdravia v relevancii na duševnú hygienu, dokonca aj v podobe socializácie a sociálneho učenia žiakov. Domnievame sa, že niektoré myšlienky z tejto oblasti môžeme považovať za originálne.

¹ Mimochodom, týmito problémami som sa zoberal v svojej dizertačnej práci (1978), prirodzene, v iných tematických kontextoch.

² K otázke „Co je však spiritualita?“ sa docentka Krejčí vyjadruje aj na s. 177 v tejto publikácii. Tu sa dočítame, že nejde o nič iné, než o kvality nášho života: byť zdraví, vedieť sa sústrediť, byť šťastný, byť harmonický a vedieť vytvárať harmóniu okolo seba a byť spokojný s tým, čo mám a kde som. Súhlasíme a dodávame, že aj klasickí predstavitelia stoicizmu by súhlasili.

Schému Areas of the human health nachádzame tiež v zborníku „Factors of Self-control and Selfesteem in Overweighth Reduction“ (Krejčí, ed., 2008, s. 102).

Kvitujeme pozitívne akcent doc. Krejčí na vedecké dôkazy kauzálnych súvislostí telesnej a mentálnej kondície, pričom „ide o to, aby v školských výučbových stratégiách, ktoré podporujú zdravie bolo zdokonalované pohybové učenie a vyučovali sa pohybové činnosti s voľnočasovým presahom“ (57). Základom je však prežitok pohody, radosti, hravosť a tvorivosť, dokonca aj zážitok flow efektu. Pomerne roziahlu časť monografie tvorí správa o výsledkoch Výskumného projektu GAČR (406-08-0352, roky 2008-2010). Autorka uvádza nielen výsledky, ale aj celý dizajn výskumného projektu. Mali sme tak možnosť nazrieť do „kuchyne“ projektu, ale aj tak, väčšina čitateľskej obce sa zameria predovšetkým na výsledky a diskusiu. Ex post sa možno autorky opýtať, ako si vysvetľuje, že nebol zistený signifikantný rozdiel v BMI medzi športujúcimi a nešportujúcimi chlapcami (84). Paradoxne vyznieva, že neboli zistené signifikantné rozdiely medzi „prevádzaním“ športu u sledovaných chlapcov a dievčiat (áno – nie) a duševným zdravím (frekvencia stavov depresí, hnevливosti, podráždenosti, 85). Podľa nášho názoru celkovo vyznieva diskusia v zmysle potvrdenia pozitívneho vplyvu aplikovaných intervenčných stratégií v oblasti duševnej hygieny a adekvátneho pohybového režimu u participujúcich žiakov.

K problematike systému jogových techník vo výučbe duševnej hygieny je recenzentovi veľmi nesnadné zaujať odborné stanovisko. Avšak čas a ohlasy na práce doc. Krejčí preukázali dostatočne jej odbornú fundovanosť v danej tematickej oblasti. Z pragmatického čitateľského hľadiska je treba oceniť priložený „Slovník sanskrtských výrazů“, pretože nemožno očakávať všeobecnú a dobrú znalosť terminológie jogy a indickej filozofie vôbec v širšej čitateľskej verejnosti. Navyše, nezakrývajte si, že v našich podmienkach nie je joga z tradičných kultúrnych, náboženských, filozofických a dokonca možno aj z ideologických dôvodov všeobecne pozitívne akceptovaná. *V časti Integrovaný program „Rozvoj duhy“ – rozvoj duševní hygieny používa autorka aj pojem „intervenční program (149)“ – prosím tento problém vysvetliť.* K významu jogy v športovej príprave by sa celkom určite pozitívne vyjadrili mnohí výkonnostní športovci a poznáme veľa prípadov aplikácie jogových techník v živote laickej verejnosti. *Otázne však je, či je joga určená primárne dospelaj a staršej populácii, alebo či ju možno odporúčať aj pre prax v TŠV v „školskom prostredí“ pre detskú populáciu?* Terminológia jogy, predpokladaný stupeň mentálnej vyspelosti, nutná schopnosť koncentrácie – to sú všetko faktory, ktoré preurčujú jogu skôr pre dospelú populáciu. Ostatne, polemické myšlienky na túto tému nachádzame aj v „Předmluvě“ k ďalšej knihe doc. Krejčí od jej recenzenta prof. Václava Hoška³.

---

³ Prof. Hošek tu uvádza: z dlhodobých skúseností vieme, že jogu vzbudzuje záujem skôr u ľudí zrelších, starších, introvertnejších, skôr orientovaných spirituálne, meditatívne a imaginatívne (Krejčí, 1998, s. 5).

Motív jogy nachádzame vo viacerých prácach doc. M. Krejčí. V „civilnom“ kontexte o ňom čítame napríklad v stati (výskumnej správe) „Impact of self-control and self-esteem development on overweight control through intervention of yoga training in female and male volunteers – research report“ (In Krejčí, M. ed. 2008. Factors of Self-control and Self-esteem in Overweight Reduction). Dominantný je však predovšetkým v publikácii **Uplatnění jógy v resocializačním procesu dětí a mládeže**, tentoraz však vo veľmi zaujímavom kontexte – v etopedickom. Práca vznikla pre asi pre 16 rokov, to znamená, že dnes by sa možno v jej záveroch neobjavilo to, čo v čase jej vzniku. Na aktuálnosti (a platnosti) väčšiny myšlienok však čas tejto práci príliš neubral. Z hľadiska prínosu pre rozvoj vedeckého myslenia v etopedii je zrejme nosná Výskumná časť (konkrétne kapitola 7. Projekt výskumnej studie k uplatnění jógového programu v etopedických zariadeniach). Samotná autorka, docentka Krejčí píše: „Využívání jogových cvičení etopedických zariadeniach je prejavom modernej snahy použitia tohto tradičného systému do nových oblastí (67).“

Je celkom samozrejmé, že aplikácia jogy v podobe jej „morálne etického odkazu“ v ústavnej prevýchove môže prinášať želané účinky, lebo sa zameriava na prekonanie „negatívnych aspektov v našom správaní a konaní“: v pozitívnej rovine propaguje (či skôr úretenduje?) neublížovanie, pravdivosť, neprisvojovanie si toho, čo nám nepatrí, odpor voči chamtivosti a zdržanlivosť, striedmosť. Relaxačne kompenzačné aktivity intervenčného programu docentky Krejčí sa preukázali ako „realizovateľne“ a priniesli výrazné pozitívne účinky (123). *Preto si myslíme, že môže zaznieť otázka, či sa v týchto intervenčných programoch pokračuje aj naďalej?*

PACZion – Binationale Dokumentation der Projektergebnisse zum Nachweis der Effizienz einer systematischen Gesundheitsförderung im Lehrberuf. Abschlussbericht. (Mezinárodní dokumentace výsledků projektu PACZion prokazující zdravotní benefity intervenčního ozdravného programu pro pedagogické profese. Závěrečná zpráva).

Táto publikácia obsahuje zásadné informácie o uvedenom medzinárodnom projekte. Predovšetkým chcem poukázať na humánný charakter cieľov projektu v českom prostredí, ktoré sú zamerané na znalosti a zručnosti učiteľov v aktívnej starostlivosti o vlastné zdravie a hlavne smerujú k identifikácii pracovného stresu (rovina kognitívna, emocionálna, fyzická a sociálna), syndrómu vyhorenia a iných fyzických a mentálnych problémov pedagogických pracovníkov. Výsledky testovaných osôb, zovšeobecnenie a evaluácia týchto výsledkov môžu byť veľmi inšpiratívne aj v našom prostredí. Profesionálna štruktúra a charakteristika

výskumného súboru je v správe uvedená (51). *V danej súvislosti mám však otázku, či išlo o učiteľov (ZŠ, SŠ a VŠ) všetkých predmetov alebo iba o učiteľov predmetu TŠV?*

Pokiaľ ide o výsledky a diskusiu k výsledkom chcel by som oceniť predovšetkým časť 3.2.2 Psychologická šetření (doc. Krejčí). Pozitívne vítam zistenie, že „participanti projektu PACZion, ktorí majú za sebou takmer jednoročné intervenčné aktivity a procedúry v rámci projektu, dosiahli zlepšenie vo všetkých sledovaných ukazovateľoch optimalizácie psychického stavu (110). Potvrdilo sa to aj po dvojročnom intervenčnom ozdravnom programe (116). *Je tomu skutočne tak, že „syndróm vyhorenia sa prejavuje v každom veku“ (125)?*

K článku *Effect of Birth Season on Circadian Typology Appearing in Japanese Young Children Aged 2 to 12 Years Disappears in Older Students Aged 18 to 25 Years* (Účinok doby narodenia na cirkadiálnu typológiu, ktorá sa objavuje u japonských malých detí vo veku od 2 do 12 rokov a „stratí“ sa u starších študentov vo veku 18 až 25 rokov) neviem zaujať korektné odborné stanovisko. Na článku participoval pomerne široký japonsko-český tím. To je chvályhodné aj pozoruhodné súčasne. Samozrejme, veľmi si vážim participácie p. docentky na tomto bilaterálnom výskume. Predkladám iba jeden námet do diskusie: ako je možno aplikovať poznatky o cirkadiálnej typológii (denných biorytmoch?) do bežnej poradenskej praxe? (How can apply knowledge of circadian typology (daily biorhythms?) to normal consulting practice)?

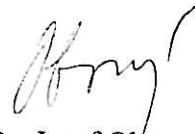
K článku *Epidemiological Evaluation of Intervention Program Promote Mental and Sleep Health of Sports Athletes*. (Epidemiologické vyhodnotenie intervenčného programu podpory duševného zdravia a spánku športovcov) si dovoľím iba stručnú poznámku a dve laické otázky. Intervenčný program bol aplikovaný na deti aj mládež, preto budú možno nasledovné otázky znieť paradoxne:

- Je mechanizmus, ktorý autorka uvádza v článku (obr. 1) funkčný aj za predpokladu, že jedinec v priebehu dňa nedodržiava zásady zdravého životného štýlu (stravovanie, fajčenie, alkohol a i.)? (Is the mechanism that you mention (Figure 1) functional even if an individual does not keep the principles of healthy lifestyle (nutrition during the day, smoking, alcohol ...)?
- Bol čas „kedy ísť skoro spať“ a „vstať skoro“ presne špecifikovaný? (It was time „when to go to bed early“ and „get up early“ exactly specified)?

Záverom

Skutočnosti, ktoré vyplývajú z recenzného posúdenia vybraných publikácií nás vedú k záveru, že pani doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc. je dlhoročnou tvorivou vysokoškolskou učiteľkou a výskumníčkou s vlastnou vedeckou školou a špecifickým vedeckým zameraním. Svojim odborným a vedeckým profilom potvrdzuje, že je osobnosťou, ktorá spĺňa nároky na udelenie vedecko-pedagogickej hodnosti vysokoškolská profesorka. Odporúčam preto, aby po úspešnej inauguračnej prednáške a celkovom posúdení jej celoživotného diela bola pani doc. PaedDr. Miladě Krejčí, CSc. udelená vedecko-pedagogická hodnosť vysokoškolská profesorka v študijnom odbore 8.1.4 športová humanistika.

V Bratislave 28. 2. 2014

Prof. PhDr. Josef Oborný, PhD.

FTVŠ UK v Bratislave

recenzent